

УДК 373.3.016.091.2:8

DOI 10.31494/2412-9208-2023-1-3-340-349

PECULIARITIES OF THE USE OF ART-PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES IN PRIMARY SCHOOL LANGUAGE AND READING LESSONS

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ АРТ-ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ МОВИ І ЧИТАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Lada CHEMONINA,

PhD in Pedagogy, Associate
Professor

ladachemonina@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0002-2599-4393>

*Berdyansk State Pedagogical
University,*

✉ 4, Schmidta st., Berdiansk,
Zaporizhzhia oblast, 71100, Ukraine
(temporarily relocated to:
66, Zhukovsky st., Zaporizhzhia,
69000, Ukraine)

Лада ЧЕМОНИНА,

кандидат педагогічних наук,
доцент

*Бердянський державний
педагогічний університет,
✉ вул. Шмідта, 4, м. Бердянськ,
Запорізька обл., 71100, Україна
(тимчасово переміщений за
адресою: вул. Жуковського, 66,
м. Запоріжжя, 69000, Україна)*

Original manuscript received: November 16, 2023

Revised manuscript accepted: December 02, 2023

ABSTRACT

The article is devoted to an important today problem – the introduction of innovations, namely art-pedagogical technologies, into the process of primary school students' language and literary education. The relevance of the chosen problem is determined by the leading feature of modern school education in our country – the presence of integrative processes.

Appealing to the results of domestic scientists' research analysis and the conducted primary school teachers' survey, the author convincingly substantiates the feasibility of using art-pedagogical technologies in the process of forming primary education students' competencies, both key ones and in the linguistic and literary field of education.

The proposed article contains material that is the result of the researcher's investigation and practical activities regarding the peculiarities of language and literary education of the specified contingent of children on the basis of art-pedagogical technologies. Attention is focused on the differences between art-pedagogy and art-therapy, the peculiarities of the use of strategies of these sciences in the educational process of the new Ukrainian school are indicated. The publication contains material on analysis of various groups of art-pedagogical technologies (art-applied, game, music-art, photo/video- and event-technologies), as well as practical examples of their implementation in language lessons and reading in the first concentration of a modern institution of general secondary education. The author emphasizes that the use of the proposed tasks does not require special artistic training of neither a teacher nor students and will contribute to the implementation of complex and active approaches, which the process of younger schoolchildren's language and literary education is based on today.

The article will be useful both to specialists in the field of primary education who work at the New Ukrainian School and actively implement educational innovations in language and

reading lessons, and to pedagogical institutions of higher education educators who train future primary school teachers. Acquaintance with the content of the publication will contribute to students of the specialty 013 «Primary Education» mastering professional competences regarding the implementation of art-pedagogical technologies in the process of primary school students' language and literature education in order to form a system of necessary knowledge, skills and training in the language and literature field of children education.

Keywords: *art-pedagogical technologies, language and literary education, art-applied technologies, game technologies, music-art technologies, photo/video technologies, event-technologies.*

Вступ. Події останніх років зумовили численні пошуки вітчизняних науковців у руслі сучасних підходів до організації освітнього процесу на засадах інтегративності, дитиноцентризму й урахування індивідуальних особливостей кожного здобувача освіти. Саме тому початкова освіта покликана створити фундаментальну базу знань, умінь і навичок у кожній дитини, зокрема з мовно-літературної освітньої галузі, що забезпечить її успішне навчання на інших рівнях. Про це свідчить і чітко визначена в Державному стандарті початкової освіти роль мовної та літературної освіти молодших школярів: розвиток здатності спілкуватися українською мовою для духовного, культурного й національного самовияву, послугувати нею в особистому і суспільному житті, у міжкультурному діалозі, бачити її передумовою життєвого успіху; плекання здатності спілкуватися рідною мовою (якщо вона не українська); формування шанобливого ставлення до культурної спадщини; збагачення емоційно-чуттєвого досвіду (Державний стандарт початкової освіти, 2018).

Відповідно, метою початкового курсу мовної та літературної освіти є розвиток особистості дитини засобами різних видів мовленнєвої діяльності, формування ключових, комунікативної та читацької компетентностей; розвиток здатності спілкуватися українською мовою для духовного, культурного й національного самовияву, послугувати нею в особистому й суспільному житті, у міжкультурному діалозі; збагачення емоційно-чуттєвого досвіду, розвиток мовленнєво-творчих здібностей (Державний стандарт початкової освіти, 2018).

Як зазначено укладачами методичного посібника «Порадник для вчителя НУШ», однією з визначальних ознак освітнього процесу в новій українській школі є запровадження інтегрованого навчання, тобто такого навчання, яке ґрунтується на комплексному підході. За таких умов освіта забезпечує усвідомлення дитиною загальної картини світу, а не поділяється на окремі навчальні предмети (Бібік, 2017).

Не менш важливою ознакою освітнього процесу в сучасному закладі загальної середньої освіти (у руслі нашого дослідження – на уроках мови і читання) є запровадження діяльнісного підходу, що дозволяє формувати у здобувачів початкової освіти ключові та галузеві компетентності «в дії», залучаючи їх до різноманітних активностей в урочний і позаурочний час (Бібік, 2017).

За результатами наукових пошуків представниками сучасного освітнього простору України визначено, що серед ефективних педагогічних інструментів, здатних забезпечити вимоги сьогодення щодо розвитку творчого потенціалу учнів початкової школи, їхнього критичного мислення й готовності вчитися упродовж життя, перше місце посідають арт-педагогічні технології навчання (Деркач, 2009; Павлюк, 2013; Пріма, 2016; Руденька, 2012; Хлебнік, 2011).

Мета статті – розкрити особливості формування у здобувачів початкової освіти галузевих компетентностей на уроках мови і читання засобами арт-педагогічних технологій.

Завдання пропонованої публікації: визначити стан розв'язання проблеми в науковій теорії та практиці; з'ясувати рівень готовності фахівців у галузі початкової освіти щодо впровадження арт-педагогічних технологій у процес мовної та літературної освіти учнів початкової школи; презентувати завдання, спрямовані на формування в молодших школярів галузевих компетентностей на уроках мови і читання засобами арт-педагогічних технологій.

Методи та методики дослідження. З'ясувати рівень готовності учителів початкових класів нової української школи до активного застосування арт-педагогічних технологій на уроках мови і читання намагалися за допомогою анкетування. Аналіз результатів проведеного опитування фахівців у галузі початкової освіти уможливив констатацію такого:

- більшість респондентів вважає, що використання у процесі мовної та літературної освіти дітей молодшого шкільного віку має переважувати використання дидактичних ігор;
- інтегрування мовно-літературної та мистецької компоненти має місце переважно на уроках зв'язного мовлення;
- опитані вчителі початкової школи потребують методичних указівок та посібників щодо застосування арт-педагогічних технологій на уроках з предметів мовно-літературної освітньої галузі.

Отже, пропонована стаття покликана ознайомити сучасних фахівців-практиків у галузі початкової освіти з особливостями здійснення мовної та літературної освіти учнів початкової школи на засадах арт-педагогічних технологій.

Результати дискусії. Реформування системи освіти України визначає необхідність створення умов, дотримання яких забезпечить якісний рівень оволодіння здобувачами освіти (зокрема початкової) компетентностями з мовно-літературної освітньої галузі. Цей процес відбиває євроінтеграційні зміни, що відбуваються в системі освіти нашої держави, і вимагає пошук та імплементацію інноваційних підходів до навчання учнів початкової школи мови і читання. До того ж, комунікативна компетентність – визначальна риса особистості сучасного суспільства, яка забезпечує успішну соціалізацію людини, розвиток і презентацію її індивідуальних особливостей, уможливорює результативну діяльність у команді, а також навчання упродовж життя (Державний стандарт початкової освіти, 2018).

Останнє десятиріччя нашого століття можна назвати «активним» щодо кількості публікацій стосовно застосування мистецького потенціалу в освітній системі України, які вирізняються своїм розмаїттям. Питанням упровадження арт-педагогічних технологій переймаються багато вітчизняних учених. Назвемо деяких з них: Т. Алексінцева, О. Деркач, Р. Павлюк, Р. Пріма, Т. Руденька, С. Хлебнік та ін.

Аналіз наукового доробку названих вище дослідників уможливило ствердження того, що подекуди в науковій літературі простежується не виправдане синонімічне ототожнення дефініцій «арт-педагогіка» й «арт-терапія» (Деркач, 2009; Павлюк, 2013; Пріма, 2016; Руденька, 2012; Хлебнік, 2011).

Ми переконані, що причиною цього послужило часткове смислове уподібнення понять *психологія*, *педагогіка* і *терапія*, що мають першу частину *арт-*. Така синонімізація зумовила помилкове та не виправдане з наукової точки зору вживання названих вище термінів.

Беручи до уваги позиції вітчизняних учених щодо визначення поняття *арт-педагогіка* (О. Деркач, Р. Павлюк, Р. Пріма, Т. Руденька, С. Хлебнік та ін.), пропонуємо його трактувати як напрям педагогічної науки, що зумовлює інтеграцію педагогічних і мистецьких стратегій з метою формування ключових компетентностей здобувачів освіти (у нашому випадку – початкової).

Нам імпонує позиція Р. Павлюка, який виокремлює функції арт-педагогіки, а саме: *культурологічну*, зумовлену об'єктивним зв'язком особистості з культурою як системою цінностей, розвитком людини; *освітню*, що спрямована на розвиток особистості й опанування нею дійсності через різні види мистецтва; *виховну*, яка забезпечує формування морально-естетичних, комунікативно-рефлексивних якостей особистості та її соціокультурну адаптацію засобами мистецтва; *корекційну*, спрямовану на профілактику, корекцію та компенсацію недоліків у розвитку за умови їх наявності (Павлюк, 2013).

Функції арт-педагогіки відбиваються в палітрі арт-педагогічних технологій навчання, визначальною рисою яких, за переконанням О. Деркач, є можливість їх використання в різних сферах діяльності здобувачів початкової освіти з метою розв'язання завдань щодо формування та розвитку в дітей за досить короткий проміжок часу певних галузевих компетентностей. Нам імпонує позиція названої вище дослідниці, що визначає потужний потенціал названих технологій стосовно забезпечення особистісно орієнтованого освітнього процесу, під час якого відбувається гармонійне формування особистості молодшого школяра засобами художньо-творчого самовираження, а також процеси самопізнання та самореалізації (Деркач, 2009).

Аналіз сучасної літератури з проблеми нашого дослідження дозволив нам констатувати, що арт-педагогічні технології навчання можна умовно об'єднати в кілька груп – художньо-прикладні, ігрові, фото\відео-, івент-технології тощо. Проаналізуємо деякі стратегії названих груп (Безпальча, 2010).

Серед представників молоді наразі викликають особливе зацікавлення сучасні жанри мистецтва, зокрема колажування та 3d-інсталяція, що зумовило появу однойменних методів у палітрі арт-педагогічних технологій.

Так, наприклад, стратегія колажування передбачає, що здобувачі початкової освіти у процесі виконання завдання на уроці мови або читання мають приклеювати чи прикріпляти до певної основи будь-які матеріали, які відрізняються від неї за різними показниками (кольором, розміром, фактурою тощо). Матеріал для створення колажу може містити різноманітні світлини, ілюстрації чи зображення, природні матеріали, різноманітні предмети тощо (Безпальча, 2010).

Доцільно зазначити, що активність стосовно використання цієї стратегії зумовлюється, передусім, тим, що у творців колажу можуть бути відсутні або тільки частково сформовані художні здібності. Отже, будь-який здобувач початкової освіти зможе успішно виконати завдання, яке передбачає використання цього методу. Колажування уможливорює колективну роботу, що забезпечує не тільки реалізацію діяльнісного підходу на уроках мови та читання, а й розвиток ключових компетентностей молодших школярів.

Проілюструємо можливості цієї стратегії за допомогою конкретного прикладу. Так, на уроці мови у другому класі під час повторення вивченого за минулий рік можемо запропонувати учням виконати таке завдання:

Завдання № 1.

1. Об'єднайтесь у групи. Розгляньте світлини, що лежать у конвертах. Яке зображення, на вашу думку, є зайвим? Доведіть, що ви не помилилися.

1 група



2 група



У результаті спільного обговорення другокласники мають дійти висновку, що серед світлин першої групи зайвим є зображення жирафи, оскільки у цьому слові наголошеним є другий склад, а в інших чотирьох словах, які позначають назви тварин – перший. Переважна більшість назв тварин, зображених на світлинах другої групи, мають наголошений другий склад (окрім слова «зебра»). Отже, саме перша світлина у другій групі зображень буде зайвою.

2. Створіть колаж зі світлин, які ви об'єднали за спільною ознакою, так, щоби:

1 група: із других букв кожного слова можна було скласти назву пори року;

2 група: із третіх букв кожного слова можна було скласти назву пори року.

Запишіть назви тварин і відгаданої пори року. Прочитайте ці слова.

Здобувачі початкової освіти, що є членами першої групи, мають розташувати зображення в колажі так: олень, білка, страус, вовк. У результаті спільної роботи діти мають записати слово *літо*.

Учні другої групи мають створити колаж у такий спосіб: коза, свиня, хом'як, їжак. Отже, виконавши завдання, діти зможуть прочитати слово *зима*.

3. Як називається пора року, що знаходиться між літом і зимою? Доберіть сполучення слів, за допомогою яких ви можете її описати.

Ще одна стратегія, яка не залишає байдужими сучасних учителів початкової школи, має назву *3d-інсталяція*. Вона являє собою художню техніку, що передбачає використання тривимірних об'єктів. Така інсталяція створюється, як правило, у приміщенні, а її елементами можуть слугувати найрізноманітніші предмети. Зміст 3d-інсталяції, зазвичай, визначається символікою використаних предметів та особливостями їх розташування у просторі (Безпальча, 2010).

Створити інсталяцію дуже просто, адже для цього не потрібно спеціальної освіти чи наявності художніх здібностей. Доцільно наголосити, що створення 3d-інсталяції має передбачати групову проєктну діяльність. Учитель може навіть створити виставку подібних творів мистецтва, зроблених учнями.

Так, наприклад, на уроці читання (за підручником О. Савченко) пропонуємо третьокласникам ознайомитися з 3d-інсталяцією та зробити припущення:

Завдання № 2

Роздивіться інсталяцію. Спробуйте назвати тему розділу, твори якого вивчатимуться наступні кілька уроків.



Приблизна відповідь здобувачів початкової освіти може бути такою: «Наступні кілька уроків ми будемо читати твори розділу «Літературні казки».

Загальновідомо, що домінантним видом діяльності, який є притаманним для учнів початкової школи, залишається гра. Саме тому в методичному арсеналі фахівців у галузі початкової має бути значна кількість дидактичних ігор, використання яких забезпечить мотивацію молодших школярів до засвоєння нового матеріалу, а також сприятиме формуванню в них як галузевих, так і ключових компетентностей. Сьогодні особливий інтерес у вчителів початкової школи викликає одна зі стратегій арт-педагогічних технологій – гра із піском. У попередніх статтях ми описували умови використання цього методу. У цій публікації пропонуємо завдання, що передбачає використання такого виду гри на етапі актуалізації опорних знань четвертокласників про іменник. Набір іграшок у цьому випадку має містити такі предмети: транспорт, природні матеріали, тварини, птахи, рослини, люди тощо.

Завдання № 3

На фею Морфологію зла чаклунка наклала закляття. Тепер бідолашна фея не може пригадати ім'я свого найулюбленішого ельфа, якого загубила. Вона звернулася до нас із проханням допомоги їй: закляття втратить свою силу, якщо ви правильно виконаєте завдання – розставите на піску спочатку слова, які відповідають на питання *хто?*, а потім – слова, які відповідають на питання *що?* Отже, діти, чи здогадалися ви, як звати улюбленого ельфа феї Морфології? Що ви про нього знаєте?

У результаті аналітичних дій здобувачі початкової освіти мають правильно розташувати предмети та дійти висновку, що ім'я улюбленого ельфа феї Морфології – іменник, а потім назвати визначальні ознаки цієї частини мови.

З метою популяризації певних знань на уроках мови або читання (в офлайн- чи онлайн-режимі), за нашим переконанням, доцільно використовувати фото/відеотехнології, зокрема відеоролики. Ми звикли до того, що таку продукцію створюють професіонали. Проте сучасні гаджети мають досить потужні цифрові камери, що дозволяє кожному пересічному українцю створити якісний відеоролик. Отже, учитель початкової школи може записати відео, яке, наприклад, розкриває особливості роботи з рядками в зошиті, або написання літер та їх елементів. Такі ролики мають особливе значення в умовах дистанційного навчання грамоти першокласників. Проте доцільно запропонувати і молодшим школярам зняти власне відео на певну тему, наприклад: як визначити будову слова, як правильно писати слова з ненаголошеними голосними в корені тощо.

Ще одна група арт-педагогічних технологій, стратегії якої уможливають застосування діяльнісного підходу у процесі мовної та літературної освіти та реалізацію змістової лінії «Театралізуємо», має назву «івент-технології». Лексема «event» є англомовного походження та перекладається українською як «подія» чи «захід». Назвемо загальновідомі івенти, як-от: квести, флешмоби, перфоманси (Безпальча, 2010).

Так, характерними ознаками квестів є такі: ігровий характер взаємодії учасників; наявність кількох команд-учасниць, які виконують завдання задля

проходження квесту; маршрут квесту заздалегідь невідомий (його знає тільки організатор) і подається через зашифровані чи сховані завдання.

Наприклад, учням четвертого класу доцільно запропонувати пройти квест, у результаті чого вони дізнаються тему уроку (наприклад: «Прикметник як частина мови»). Завдання, що допоможуть дітям пройти квест, мають містити слова «ліворуч», «угору», «униз» тощо. Після визначення теми уроку здобувачі початкової освіти мають назвати лексеми, які допомогли їм виконати завдання чи знайти приховану підказку – це і є прислівники.

Ще одна форма мистецтва створення образів – перфоманс, де художні образи не є статичними, вони рухливі та живі. Вважати перфоманс виставою є помилкою, не зважаючи на те що, всі події, які відбуваються під час цього івенту, передбачають попередню діяльність режисера та акторів чи виконавців. Проте в центрі уваги глядачів залишаються створені художником образи. Перфоманси поступово стають популярними і все ширше використовуються під час масових акцій.

Давайте з'ясуємо можливості використання цієї стратегії на уроці читання. Так, другокласникам доцільно запропонувати перфоманс – танець Попелюшки та Принца, під час якого головна героїня, почувши, як годинник пробив дванадцятю годину ночі, зникає з балу, загубивши свій чобіток. Після перегляду івенту здобувачі початкової освіти мають дати відповідь на поставлені вчителем запитання. Наприклад:

Завдання № 4

• **Діти, чи здогадалися ви, про яку казку буде йти мова на наступному уроці позакласного читання?**

• **Що вам допомогло відгадати назву казки?**

• **Може, хтось знає ім'я і прізвище автора цього твору?**

Висновки. Отже, зміни в освітньому просторі України дозволяють стверджувати про особливо важливу роль процесу взаємодії різноманітних педагогічних систем і практичного застосування нових альтернативних педагогічних технологій у практиці роботи закладу загальної середньої освіти, зокрема початкової ланки. Однією з інновацій, що дозволяє не тільки урізноманітнити освітній процес, але й забезпечити інтегративний підхід до формування компетентностей молодших школярів, створити ситуацію успіху та благополуччя на кожному уроці мови і читання, є арт-педагогічні технології. Перспективи подальших наукових розвідок вбачаємо у визначенні ролі арт-педагогічних технологій у створенні благополучного освітнього середовища.

Література

1. Державний стандарт початкової освіти. URL : <http://nvs.org.ua/news/uryadopublikuvay-novyy-dierzstandart-pochatkovoyi-osvity-dokument/>. (дата звернення: 25.09.2023).

2. Деркач О. О. Реалізація виховного потенціалу арт-педагогіки в умовах навчально-виховного процесу початкової школи. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Теорія і методика мистецької освіти*. Київ : Видавництво НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2009. Вип. 8 (13). С. 155–159.

3. Крок до толерантності: використання арттехнологій у захисті прав дітей-біженців : навч.-метод. посіб. / за ред. Р. Безпальної. Київ : Школа Рівних Можливостей, 2010. 124 с.
4. Нова українська школа : poradnyk dlia vchytelia / za zag. red. N. M. Bibik. Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плєяди», 2017. 206 с.
5. Павлюк Р. О. Артпедагогіка як наука: зміст, суть, значення та форми впровадження. *Педагогічний альманах*. Київ. 2013. № 17. С. 67–73.
6. Пріма Р. М., Алексінцева Т. В. Артпедагогіка як наукове поняття : аспекти сутнісної характеристики. *Вісник Черкаського університету*. Черкаси, 2016. № 1. С. 27–38.
7. Руденька Т. М. Артпедагогіка як інновація сучасної професійно-педагогічної теорії і практики. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Психолого-педагогічні науки*. 2012. № 4. С. 59–63.
8. Хлебнік С. Р. Арт-педагогіка в підготовці соціального гувернера до соціалізації дітей з вадами розвитку. *Вісник Запорізького національного університету. Педагогічні науки*. Запоріжжя. 2011. № 1 (14). С. 104–107.

References

1. Kabinet Ministriv Ukrainy (2018). *Derzhavnyi standart pochatkovoi osvity* [State standard of primary education]. URL : <http://nus.org.ua/news/uryad-opublikuvav-novyy-derzhstandartpochatkovoi-osvity-dokument/> [in Ukrainian].
2. Derkach, O. O. (2009). *Realizatsiia vykhovnoho potentsialu art-pedahohiky v umovakh navchalno-vykhovnoho protsesu pochatkovoi shkoly* [Realization of the educational potential of art-pedagogy in the conditions of the educational process of the elementary school]. Scientific journal of the National Pedagogical University named after M. P. Drahomanov. Theory and method of art education. Kyiv : Vydavnytstvo NPU im. M. P. Dragomanova, 8 (13), 155–159 [in Ukrainian].
3. Bezpalcha, R. (ed.). (2010). *Krok do tolerantnosti: vykorystannia arttekhnologii u zachysti prav ditei-bizhentsiv : navch.-metod. posib.* [A Step to Tolerance: Using Arttechnology to Protect the Rights of Refugee Children]. Kyiv : Shkola Rivnyh Mozhlyvostej. [in Ukrainian].
4. Bibik, N. M. (Ed.). (pik). *Nova ukrainska shkola : poradnyk dlia vchytelia* [New Ukrainian School: Teacher's Guide]. Kyiv : TOV «Vydavnychyi dim «Pleyady» [in Ukrainian].
5. Pavliuk, R. O. (2013). *Artpedahohika yak nauka: zmist, sut, znachennia ta formy vprovadzhennia* [Art pedagogy as a science: content, essence, meaning and form of implementation]. Pedagogical almanac, 17, 67–73. [in Ukrainian].
6. Prima, R. M., Aleksinceva, T. V. (2016). *Artpedahohika yak naukove poniattia : aspekty sutnisnoi kharakterystyky*. [Artpedagogy as a scientific concept: aspects of essential characteristics]. Herald of Cherkasy University, 1, 27–38. [in Ukrainian].
7. Rudenka, T. M. (2012). *Art-pedahohika yak innovatsiia suchasnoi profesiino-pedahohichnoi teorii i praktyky* [Art-pedagogy as an innovation of modern professional-pedagogical theory and practice]. Scientific notes of the Nizhyn State University named after Mykola Gogol. Psychological and pedagogical sciences, 4, 59–63. [in Ukrainian].
8. Khliebnik, S. R. (2011). *Art-pedahohika v pidhotovtsi sotsialnoho huvernera do sotsializatsii ditei z vadamy rozvytku* [Art-pedagogy in the preparation of a social tutor for the socialization of children with developmental disabilities]. Bulletin of Zaporizhzhya National University. Pedagogical sciences, 1 (14), 104–107. [in Ukrainian].

АНОТАЦІЯ

Статтю присвячено важливій проблемі сьогодення – упровадженню інновацій, а саме арт-педагогічних технологій, у процес мовної та літературної освіти учнів початкової школи. Актуальність обраної проблеми визначається провідною рисою сучасної шкільної освіти нашої держави – наявністю інтегративних процесів.

Апелюючи результатами аналізу наукових досліджень вітчизняних учених і проведеного опитування учителів початкової школи, авторка переконливо обґрунтовує доцільність використання арт-педагогічних технологій у процесі формування у здобувачів початкової освіти компетентностей як ключових, так і з мовно-літературної освітньої галузі.

У пропонованій статті наявний матеріал, що є результатом науково-пошукової та практичної діяльності дослідниці стосовно особливостей здійснення мовної та літературної освіти зазначеного контингенту дітей на засадах арт-педагогічних технологій. Закцентовано увагу на відмінностях арт-педагогіки й арт-терапії, зазначено особливості використання стратегій цих наук в освітньому процесі нової української школи. Публікація вміщує матеріал щодо аналізу п арт-педагогічних технологій, приклади їх реалізації на уроках мови і читання в першому концентрі сучасного ЗЗСО. Авторка наголошує, що використання запропонованих завдань не вимагає спеціальної мистецької підготовки ані вчителя, ані учнів і сприятиме реалізації комплексного та діяльнісного підходів, на яких сьогодні ґрунтується процес мовної і літературної освіти молодших школярів.

Стаття буде корисною фахівцям у галузі початкової освіти, які працюють в Новій українській школі й активно впроваджують освітні інновації на уроках мови і читання, та стане в нагоді викладачам педагогічних закладів вищої освіти, які здійснюють підготовку майбутніх учителів початкової школи. Ознайомлення зі змістом публікації сприятиме оволодінню студентами спеціальності 013 «Початкова освіта» фаховими компетентностями щодо впровадження у процес мовно-літературної освіти учнів початкової школи арт-педагогічних технологій задля формування в дітей системи необхідних знань, умінь і навичок з мовно-літературної освітньої галузі.

Ключові слова: арт-педагогічні технології, мовно-літературна освіта, художньо-прикладні технології, ігрові технології, музично-мистецькі технології, фото/відеотехнології, івент-технології.